

ด่วนที่สุด

ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๘๔๔๑

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ผลการพิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการกรม กรณีระยะเวลาในการยื่นคำขอของทายาท
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด

- อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ด่วนที่สุด ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๓๔๔๑
ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
๒. หนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ด่วนที่สุด ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๓๔๔๒
ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
๓. หนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ด่วนที่สุด ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๔๔๔๔
ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๔
๔. หนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๒๔๔
ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๕

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ - ๔ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ขอให้จังหวัด
โปรดแจ้งให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก.จังหวัด) ทราบแนวทางการปฏิบัติงานในการคัดเลือก
และจัดที่ดิน กรณีเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินถึงแก่ความตายและการยื่นคำขอของทายาท ตามระเบียบ
คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกและจัดที่ดิน
ให้แก่เกษตรกร การโอนหรือตกทอดทางมรดกสิทธิการเช่าหรือเช่าซื้อ และการจัดการทรัพย์สินและหนี้สินของเกษตรกร
ผู้ได้รับที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๔ (ระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔) ข้อ ๒๒ ข้อ ๒๓ ข้อ ๓๐ และข้อ ๓๑ สรุปสาระสำคัญได้ว่า
ทายาทผู้ประสงค์จะขอรับที่ดินมีหน้าที่ต้องยื่นคำขอต่อ ส.ป.ก.จังหวัด โดยไม่จำเป็นต้องยื่นหลักฐานแสดงการสละสิทธิ
ของทายาทรายอื่น โดยเมื่อครบกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอแล้ว ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการคัดเลือก
และจัดที่ดินโดยพิจารณาเฉพาะคำขอของทายาทที่ยื่นไว้เท่านั้น อย่างไรก็ตาม หากทายาทผู้ยื่นคำขอรายใดได้แสดงหลักฐาน
เกี่ยวกับการสละสิทธิการขอรับที่ดินของทายาทรายอื่นมาด้วย และ ส.ป.ก.จังหวัด เห็นว่าการสละสิทธิของทายาท
ผู้อยู่ในลำดับก่อนหรือลำดับเดียวกันกับทายาทผู้ยื่นคำขอรายดังกล่าวครบถ้วนแล้ว ส.ป.ก.จังหวัด อาจดำเนินการ
คัดเลือกและจัดที่ดินตามคำขอของทายาทรายนั้นก่อนครบกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอดังกล่าวได้
โดยในการพิจารณาหลักฐานการสละสิทธินั้น ให้คำนึงถึงเจตนาของทายาทผู้สละสิทธิดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์
ในการสร้างการรับรู้ให้แก่เกษตรกรผู้ได้รับที่ดินและทายาทซึ่งอาจมีส่วนได้เสียตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว
ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์และระยะเวลาในการยื่นคำขอของทายาทตามแนวทางที่กำหนด
และในกรณีที่ครบกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอแล้ว หากไม่อาจจัดที่ดินให้แก่ทายาทได้ ให้ ส.ป.ก.จังหวัด
ปิดประกาศแจ้งการนำที่ดินแปลงดังกล่าวกลับคืนมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไว้ในที่เปิดเผย
เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียมีโอกาสได้รับทราบหรือคัดค้านภายใน ๓๐ วันนับแต่ปิดประกาศ หากมีทายาทคัดค้าน
และทายาทผู้คัดค้านได้ยื่นคำขอรับการจัดที่ดินมาพร้อมกับคำคัดค้านดังกล่าว ในกรณีที่ ส.ป.ก.จังหวัด เห็นว่า
มีเหตุสมควรจะรับไว้พิจารณาและเป็นการยื่นคำขอภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่เกษตรกรถึงแก่ความตาย ให้ ส.ป.ก.จังหวัด
รับคำขอและดำเนินการสอบสวนสิทธิทายาทนั้นตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ ต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

/ส.ป.ก. ...

ส.ป.ก. ขอเรียนว่า เนื่องจากตามรายงานผลการตรวจราชการตามแผนการตรวจราชการของ ส.ป.ก. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ รอบที่ ๑ (จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดพิจิตร) ส.ป.ก.จังหวัด ได้นำเสนอปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการดำเนินการจัดที่ดินแทนที่เกษตรกรผู้ถึงแก่ความตาย สรุปได้ว่า ตามที่ระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๓๐ ได้กำหนดให้ทายาทของเกษตรกรผู้ถึงแก่ความตายยื่นคำขอรับการจัดที่ดินแทนที่ ภายใน ๑ ปี (คำขอที่ยื่นภายหลังระยะเวลาดังกล่าว หากเห็นว่ามิเหตุสมควร ส.ป.ก.จังหวัด จะรับไว้พิจารณาก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน ๒ ปี นับแต่วันที่เกษตรกรถึงแก่ความตาย) โดยกรณีที่เกษตรกรถึงแก่ความตายก่อนระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีผลใช้บังคับ (๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔) จะครบกำหนด ๒ ปี ในวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖ นั้น จะมีการขยายระยะเวลาให้ทายาทยื่นคำขอรับการจัดที่ดินแทนที่หรือไม่ เนื่องจากมีทายาทของเกษตรกรที่ยังไม่ได้ยื่นคำขอเป็นจำนวนมาก ซึ่งทายาทของเกษตรกรมีเหตุผลความจำเป็นจึงทำให้ไม่สามารถยื่นคำขอได้ทัน เช่น พินาศ ฯลฯ หากไม่มีการขยายระยะเวลาให้ยื่นคำขอจะมีทายาทเกษตรกรที่ไม่สามารถยื่นคำขอได้ทัน เป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและเพื่อให้ทายาทของเกษตรกรผู้ถึงแก่ความตาย ซึ่งมีความประสงค์จะขอรับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก. สามารถใช้สิทธิได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนด ส.ป.ก. จึงขอให้ จังหวัดโปรดแจ้งให้ ส.ป.ก.จังหวัด ทราบผลการพิจารณาในประเด็นดังกล่าวและชักชวนความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ส.ป.ก. ไม่มีอำนาจใช้ดุลพินิจในการขยายระยะเวลาการยื่นคำขอของทายาทตามข้อ ๒๒ ข้อ ๒๓ ข้อ ๓๐ และข้อ ๓๑ แห่งระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการตามสรุปผลการหารือร่วมกันในคราวการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อขับเคลื่อนงานจัดที่ดินแปลงเกษตรกรรวม จัดที่ดินชุมชน และจัดที่ดินเอกชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๓ - ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๕ ณ โรงแรมรอยัลฮิลล์ กอล์ฟ รีสอร์ท แอนด์สปา จังหวัดนครนายก ดังนี้

๒.๑ สร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้ทายาทของเกษตรกรผู้ถึงแก่ความตายรับทราบ หลักเกณฑ์และระยะเวลาในการใช้สิทธิตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามแนวทางปฏิบัติในหนังสือที่อ้างถึง ๒

๒.๒ ในการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวให้รวมถึงการแจ้งช่องทางการยื่นคำขอด้วย โดยทายาทสามารถใช้สิทธิยื่นคำขอได้ ๒ ช่องทาง คือ การยื่นคำขอผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ ส.ป.ก. กำหนด (Online) และการยื่นคำขอ ณ ส.ป.ก.จังหวัด ทั้งนี้ ส.ป.ก. โดยศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้จัดทำช่องทางการยื่นคำขอผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Online) เพื่อรองรับการใช้สิทธิยื่นคำขอของทายาทเรียบร้อยแล้ว

๓. กรณีที่ ส.ป.ก.จังหวัด มีความเห็นตามรายงานผลการตรวจราชการข้างต้นว่า ปัญหาข้อพิพาท ระหว่างทายาทเป็นปัญหาและอุปสรรคในการใช้สิทธิยื่นคำขอของทายาทนั้นขอเรียนว่า เนื่องจากระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ ประกอบกับแนวทางปฏิบัติในการคัดเลือกและจัดที่ดิน กรณีเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินถึงแก่ความตาย และการยื่นคำขอของทายาทตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ - ๔ ประกอบกับคำสั่ง ส.ป.ก. ที่ ๔๐๔/๒๕๖๔ เรื่อง กำหนดแบบ และแนวทางปฏิบัติในการคัดเลือกและจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน สั่ง ณ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๓.๒.๒ ได้กำหนดให้ทายาทแต่ละรายสามารถใช้สิทธิยื่นคำขอต่อ ส.ป.ก.จังหวัด แยกต่างหากจากกันได้ โดยไม่จำเป็นต้องยื่นหลักฐานแสดงการสละสิทธิของทายาทรายอื่นประกอบคำขอดังกล่าว ดังนั้น ปัญหาข้อพิพาท ระหว่างทายาทด้วยกันจึงไม่เป็นเหตุจำกัดสิทธิในการยื่นคำขอของทายาทและไม่ใชเหตุที่ ส.ป.ก.จังหวัด จะใช้อำนาจ ปฏิเสธไม่รับคำขอของทายาทที่มีปัญหาข้อพิพาทดังกล่าวได้ ทั้งนี้ หากทายาทแต่ละรายต่างใช้สิทธิยื่นคำขอ ต่อ ส.ป.ก.จังหวัด โดยไม่สามารถตกลงกันได้ ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดพิจารณาคัดเลือกและจัดที่ดินให้แก่ทายาท ตามลำดับที่กำหนดในข้อ ๒๒ วรรคสอง หรือข้อ ๓๐ ประกอบข้อ ๒๒ วรรคสอง แห่งระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔

/๔. กรณี...

๔. กรณีที่ ส.ป.ก.จังหวัด มีความเห็นตามรายงานผลการตรวจราชการข้างต้นว่า เนื่องจากมีทายาทของเกษตรกรที่ยังไม่ได้ยื่นคำขอเป็นจำนวนมาก หากไม่มีการขยายระยะเวลาให้ยื่นคำขอจะทำให้ทายาทดังกล่าวไม่สามารถยื่นคำขอได้ทันนั้นขอเรียนว่า เนื่องจากปัจจุบันทายาทสามารถใช้สิทธิยื่นคำขอผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Online) ได้โดยไม่ต้องเดินทางมายัง ส.ป.ก.จังหวัด ดังนั้น แม้ว่าจะยังคงมีทายาทที่ยังไม่ได้ยื่นคำขออีกเป็นจำนวนมากก็ตาม แต่หากทายาทรายใดประสงค์จะขอรับการตกทอดทางมรดกสิทธิการเช่าหรือเช่าซื้อ หรือขอรับการจัดที่ดินแทนที่เกษตรกรผู้ถึงแก่ความตาย ทายาทรายนั้นย่อมสามารถใช้สิทธิของตนในการยื่นคำขอผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Online) ได้ทันที

๕. เนื่องจากปัจจุบันยังอยู่ในระยะเวลาที่ทายาทของเกษตรกรผู้ถึงแก่ความตายอาจใช้สิทธิยื่นคำขอได้ตามข้อ ๒๒ วรรคสาม และข้อ ๓๐ ประกอบข้อ ๒๒ วรรคสาม แห่งระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังนั้น ในกรณีที่เกษตรกรรายใดได้ถึงแก่ความตายโดยไม่มีทายาทเข้ายื่นคำขอต่อ ส.ป.ก.จังหวัด ภายใน ๑ ปีนับแต่วันถึงแก่ความตายหรือนับแต่วันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ แล้วแต่กรณี ขอให้ ส.ป.ก.จังหวัด เร่งรัดดำเนินการปิดประกาศแจ้งการนำที่ดินแปลงดังกล่าวกลับคืนมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไว้ในที่เปิดเผยเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียมีโอกาสได้รับทราบหรือคัดค้านภายใน ๓๐ วันนับแต่ปิดประกาศ หากมีผู้คัดค้านและผู้คัดค้านนั้นเป็นทายาทซึ่งได้ยื่นคำขอเพื่อขอรับการตกทอดทางมรดกสิทธิการเช่าหรือเช่าซื้อ หรือขอรับการจัดที่ดินแทนที่เกษตรกรผู้ถึงแก่ความตายมาพร้อมกับการคัดค้านดังกล่าว ในกรณีที่ ส.ป.ก.จังหวัดพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุสมควรจะรับไว้พิจารณาและเป็นการยื่นภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่เกษตรกรถึงแก่ความตายหรือนับแต่วันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ แล้วแต่กรณี ก็ให้ ส.ป.ก.จังหวัด รับคำขอและดำเนินการสอบสวนสิทธิทายาทรายนั้นตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ ต่อไป ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามข้อ ๕ ของหนังสือที่อ้างถึง ๒

อนึ่ง ในการปิดประกาศและกำหนดระยะเวลา ๓๐ วัน เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียมีโอกาสได้รับทราบหรือคัดค้านตามข้อ ๕ ให้คำนึงถึงระยะเวลาในการยื่นคำขอของทายาทตามข้อ ๒๒ วรรคสาม และข้อ ๓๐ ประกอบข้อ ๒๒ วรรคสาม และข้อ ๕๗ แห่งระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ ด้วย (ภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่เกษตรกรถึงแก่ความตายหรือนับแต่วันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ แล้วแต่กรณี)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ยุทธชนะ)

รองเลขาธิการปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

สำนักกฎหมาย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๒๙๐๔